

ba helyezte, hogy amennyiben javaslatát elfogadják, megállítják a bankóprést, és a cirkulációban lévő bankjegymennyiség egyhatodát tudnák neutralizálni azáltal, hogy újjáépítési alapot alkotnak belőle és árfelhajtó hatását megszüntetik. Ugyancsak a közvélemény megnyerését célozták Mayer bejelentései az éjjeli lokálok megadóztatásáról. Ami a lényegyet illeti, tudniillik az 1948-as budget kiegyensúlyozását, erre nézve Mayer bejelentései nem voltak teljesen megnyugtatók. A kiadási oldalon 900 milliárd frank jelentkezik, a bevételi oldalon azonban 83 milliárddal kevesebb. A különbözetet Mayer felerészben egyenes adókból, felerészben indirekt adókból akarja biztosítani. A 240 milliárdnyi újjáépítési hiteleket részben a Marshall-féle kölcsönökből akarja fedezni a francia pénzügyminiszter. A vállalkozói nyereségre kivetett rendkívüli adó útján teremtenék elő az újjáépítési alap másik felét.

A pénzügyminiszter beszédében bejelentette a minimális bérek felemelését is (52,50 fr.) a CGT-vel a sztrájkok befejezésekor kötött megállapodás szerint. A béremelkedésekkel szemben azonban súlyos áremelkedések állnak: a szén, az elektromosság, a vasúti tarifák és a gáz árának emelése, amelyek mind súlyosan érintik az alkalmazottak és munkások tömegeit.

A Mayer-terv közzétételét követő napon már megkezdődött a francia sajtóban a pénzügyminiszteri expozé kritikája. A sajtóhangokból megállapítható, hogy a tervezet úgyszólván egyik oldalon sem népszerű. A pénzügyi bizottság igen kis többséggel javasolta csupán a Nemzetgyűlésnek a tervet tárgyalásra. Információim szerint a terv súlyos változásokon fog átmenni a parlamenti vita folyamán.

PIL 283. f. 12/109. 6. e. (egykorú másolat)

406. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. december 20.)

Tárgy: A londoni konferencia sikertelenségének párizsi visszhangja

A londoni konferencia feloszlása utáni napokban Párizsban is az volt az impressziója a politikai köröknek, hogy „Európa és a világ kettészakadásával” kell számolni, és hogy a nemzetközi helyzet veszedelmesen kiéleződik. A mai perspektívából nézve a kérdést azonban, azt hiszem meg lehet állapítani, hogy ez az impresszió túlzott volt. Itteni információim alapján most az az érzésem, hogy úgy az amerikaiak, mint az oroszok ellene vannak annak, hogy a hűrt túlfeszítsék és a világpolitikai helyzetet még jobban engedjék romlani. Mindkét nagyhatalomnak ugyanis gyenge pontjai vannak, amelyek miatt inkább fékezni akarják a fejlődést. A Szovjetunió gyenge pontja nyilván az, hogy a háború okozta súlyos pusztítások még nem lehettek jóvátéve mostanáig. Az amerikai politika gyengesége pedig az, hogy a Marshall-terv megvalósítása elé súlyos akadályok gördülnek, ha tovább romlik a helyzet. Az amerikaiak már most is belátták, hogy az a körülmény, hogy a háborús pszichózist kifejlődni hagyták, sőt annak kifejlődését elősegítették, komolyan veszélyezteti a Marshall-terv sikerét, mert vajon melyik amerikai tőkés, vagy európai vállalkozó lesz hajlandó arra, hogy befektetéseket eszközölgjön, amikor a lapokból azt az impressziót nyeri, hogy 1-2 éven belül kitör az általános háború? Az amerikaiak kezdik belátni, hogy a háborús hírverés komolyan veszélyezteti a nyugat-európai újjáépítésre vonatkozó terveiket. Az amerikaiak ugyanis már eddig is komoly hibákat követtek el ezen a téren, amikor hagyták a dolgokat addig romlani, amíg az infláció növekedése és a sztrájkok és a gazdasági nyomor terjedése folytán az eredetileg kilátásba he-

lyezett kölcsönösszegek már korántsem jelentik azt a segítséget, amit egy fél év előtt jelentettek volna. Tehát ugyanakkor, amikor a vállalkozó és a befektető kedv a háborús feszültség miatt csökkent, ugyanakkor fokozott tőkére volna szükség ahhoz, hogy a Marshall-terv sikerüljön.

Fékezőleg hat a nemzetközi helyzetre az angolok magatartása is. Szerintem igen nagy jelentősége van annak a ténynek, hogy az angolok éppen a londoni konferencia idején egyeztek meg gazdasági téren a Szovjetunióval. Ezzel az angol kormány aláhúzta azt a tényt, hogy London Washingtontól lehetőleg független politikát kíván folytatni, legalábbis gazdasági téren. Kétségtelen, hogy az angolok nem hajlandók teljesen szakítani Kelet-Európával. Ebben a tekintetben komoly eltérés van a francia és az angol magatartás között, mert hiszen a franciák, akiknek komoly szükségük lenne a lengyel szénre és az orosz búzára, tovább mennek a feszültség fokozása terén. Bizalmas információim szerint a kelet-európai állampolgárok különböző ürügyek mellett való kiutasítása újév után újból meg fog indulni és további komplikációkhoz fog vezetni.

Érdekes ezzel kapcsolatban megemlékezni Zilliacus baloldali angol munkáspárti képviselő tegnapi párizsi előadásáról. Zilliacus a Salle Wagram zsúfolásig telt nézőtere előtt tapintatosan bár, de egészen világosan és érthetően hangoztatta, hogy a francia magatartással ellentétben Anglia nem hajlandó amerikai járszalaggal vezetetni magát. Nemcsak az angol munkáspárt túlnyomó többsége, de az angol konzervatívok egy jelentékeny része is ragaszkodik ahhoz, hogy angol külpolitika lehetőleg függetlenítse magát az amerikaiaktól. Kizárt dolog, mondotta az előadó, hogy az angol közvéleményt meg lehessen nyerni egy oroszellenes háború ügyének, persze ugyanúgy lehetetlen megnyerni az angol közvéleményt egy amerikaellenes háborúra az oroszok oldalán. Az angol nép tudja, hogy mit köszönhet az orosz népnek és az orosz hadseregnek, tette hozzá Zilliacus, aki bár kétségtelenül baloldali ember, mégis igen mérsékeltén beszél, és szerintem helyesen ismertette az angol közvélemény hangulatát.

Francia hivatalos körökben természetesen újból és újból tiltakoznak azon vád ellen, mintha a franciák saját gazdasági és nemzeti érdekeiket feladva feltétel nélkül követnék az amerikai utasításokat. A Quai d'Orsay-n még mindig hangoztatják, hogy nem történt megállapodás Bidault és Marshall között a három németországi zóna egyesítésére vonatkozólag. Azt állítják, hogy e pillanatban nem is folynak tárgyalások e kérdésben. Nővum az, hogy ma már beismerik, hogy Franciaország elvben hajlandó a zónaegyesítésre, „ha az előnyös feltételek mellett történhetik”. Franciaország álláspontja továbbra is az, mondják a Quai d'Orsay-n, hogy amit a három nagyhatalom egymás között eldöntött, az csak ideiglenes jellegű lehet és ezeknek a megállapodásoknak olyanoknak kell lenniök, hogy ne zárják ki a négy hatalom közötti későbbi barátságos megállapodást ugyanezekben a kérdésekben.

Persze a francia külpolitikában a szavak és tettek között most igen nagy a discrepancia. Viszont lehetséges, hogy maguk az amerikaiak sem fognak most túl messze menni akarni a zónakapcsolás és a nyugatnémet állam kialakítása terén. Információim szerint fékezőleg hat az amerikaiaknál az a meggondolás, hogy amennyiben ők egy önálló nyugatnémet államot állítanának fel, úgy a Szovjetunió joggal jelenthetné be a potsdami egyezmények megsértését és kiutasíthatná a nyugati katonai missziókat Berlinből, ahol azok ma a potsdami megállapodás alapján székelnek. Berlin ma is, még romba dőlve is túl sok presztízst jelent ahhoz, hogy az amerikaiak könnyű szívvel feladják. Lehet, hogy éppen ezért állíthatják a Quai d'Orsay-n olyan biztonsággal, hogy a kérdésről most nem folynak tárgyalások.

A Quai d'Orsay-n arra is rámutatnak, hogy a londoni konferencia csődje nem a francia delegáció hibája volt, mert hiszen a konferencia a német jóvátételek kérdésén futott

zátonyra, ebben a kérdésben pedig Bidault egy olyan javaslattal jött, amely a szovjet kívánságokat is kielégíthette volna, azonban ez a javaslat tárgyalásra sem került. A franciák ugyanis helyeselték azt, hogy a jóvátételt a folyó termelésből fizessék, csupán ahhoz ragaszkodtak, hogy a jóvátétfizetés pontos feltételeit és lehetőségeit szakbizottság állapítsa meg. Franciaország még ma is ragaszkodik ahhoz, hogy a végleges megállapodás Németországra vonatkozólag a négy nagyhatalom között jöjjön létre, és hogy ebben a megállapodásban Franciaországnak komoly biztosítékokat kell kapnia a Rajna-vidék és a Ruhr-vidék ellenőrzésére, illetve nemzetközivé tételére vonatkozóan.

Tekintettel arra, hogy az osztrákkérdés tárgyalásával kapcsolatban Londonban nyilvánvalóvá vált az úgynevezett szakadás után is az az orosz szándék, hogy a négyes funkciója továbbra is fenntartassék, meg lehet állapítani, hogy úgy az angol, mind az orosz, mind a francia álláspont (utóbbi legalább is elvileg) a nagyhatalmak közti megegyezés szükségességével és lehetőségével számol. Ami mármost az amerikai álláspontot illeti, erre nézve információim szerint annyit kell megjegyezni, hogy meglehetősen ellentét van a helyzet megítélésében az amerikai katonai és diplomáciai körök között. Míg Marshall, Foster Dulles és Bedell Smith hajlandók volnának a Ruhr-vidék nemzetközi ellenőrzését, legalább látszatát megvalósítani, addig Clay generális és Murphy kiküldött, nem beszélve a németországi amerikai parancsnokság és az amerikai hadügyminisztérium egyéb vezető alakjairól, kategorikusan elleneznek minden négyhatalmi, vagy nemzetközi beleszólást a Ruhr-kérdésbe és a nyugatnémet kérdésekbe általában. Persze a megegyezés híveinek javaslatai is csak látszat koncessziókat jelentenének, de mégis nyitva hagynák az ajtót a négyhatalmi együttműködésre. Ilyen jellemző amerikai „áthidaló megoldás” az a Bedell Smith-nek és Foster Dullesnek tulajdonított terv, hogy a Ruhr-vidék ellenőrzését egy olyan nemzetközi szerv vegye át, amelynek tagjai Franciaország és a Benelux államok. Szóval olyan megoldást keresnek, amely Amerikát látszólag, a Szovjetuniót azonban ténylegesen kizárná az ellenőrzésből. Bidault miniszter, aki ma Brüsszelbe utazik, állítólag erről a kérdéstről fog tárgyalni belga kormányférfiakkal. A Quai d'Orsay-n persze nincsen kizárva, hogy hivatalos személyekkel is találkozni fog, teszik hozzá óvatosan. Információim szerint Bidault elutazása előtt hosszan tárgyalt Alphand-nal, aki a londoni konferencián a francia delegáció gazdasági főszakértője volt. A kiszivárgott hírek szerint Alphand és Bidault tárgyalásai rendkívül sürgős és fontos materiára vonatkoztak, úgyhogy valószínűnek látszik az a feltevés, hogy Bidault Brüsszelben a nyugatnémetkérdésről és annak vonatkozásairól fog tárgyalni.

PIL 283. f. 12/109. ó. e. (egykorú másolat)

407. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA A MAGYAR KÜLVÜGYMINISZTERIUMHOZ

(Párizs, 1947. december 20.)

Pénzügyminiszter¹ ma Erős tanácsos kíséretében Quai d'Orsay gazdasági hivatalának vezetőjénél eljárta magyar zsidó arany ügyében. Franciák kilátásba helyezték arany visszaadását. Lebonyolítás innsbrucki magyar misszióval egyetértésben fog történni. Miniszterelnök, Rákosi miniszterelnök-helyettes, Gerő és Vas miniszterek értesítendőek.

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázata)

¹ Nyárádi Miklós.